

Det grensesprengende Bibliotek

I SØR-VARANGER

DGB 2009

Det grensesprengende Bibliotek i Sør-Varanger.

Prosjektrapport april 2009
Prosjektkode 706-96-34
Sør-Varanger bibliotek

Besøksadresse:

Sør-Varanger bibliotek, Dr. Wessels gate 18
(torget), 9900 Kirkenes

Postadresse:

Sør-Varanger bibliotek, postboks 23, 9915
Kirkenes

Fakturaadresse:

Sør-Varanger kommune, Økonomiavdelinga
(MMA), postboks 406, 9915 Kirkenes

E-post:

biblioteket@svk.no

Telefon:

+47 78 99 32 51

Telefax:

+47 78 99 31 54

Hjemmeside:

www.sorvaranger.folkebibl.no

Katalog:

asp.bibits.no/sorvaranger_fb/

**Sør-Varanger
kommune**

Det Grensesprengende Bibliotek (DGB) i Sør-Varanger.

**INSTITUSJONEN
FRITT ORD**

Prosjektrapport april 2009

Prosjektkode 706-96-34

Det Grensesprengende Bibliotek (DGB) i Sør-Varanger.....	4
Bakgrunn:	4
Mål:.....	4
Referansegruppe:.....	4
Studieturer:	5
Forskjellige roller.....	5
Biblioteket som en formidlingsarena	5
Samarbeidsparter:	6
Strategisk beliggenhet:.....	6
Kryssende grenser - fra Ukraina til Komi til Kirkenes:.....	6
Biblioteket- det lokale Litteraturhus?	7
Bibliotek som en demokratisk arena	7
Internasjonale forhold.....	7
Tvillingbysamarbeid/Twin City: Kirkenes- Nikel	8
Grensesprengende Kirkenes - stedsutvikling og demokrati.....	9
Kommuneplan 2016:.....	10
Kirkenes- the small apple	10
Demokratiutvikling:.....	12
Grenseløse demokratibånd:	13
Biblioteket, en norsk- russisk møteplass:	13
Russisk Senter (MIR):	14
Nasjonalt ansvar for formidling av russisk litteratur	14
Oppsummering.....	14
Det fysiske biblioteket	16

Det Grensesprengende Bibliotek (DGB) i Sør-Varanger. Prosjektkode 706-96-34 - Prosjektrapport april 2009

Hovedbibliotekets funksjonalitet i Kirkenes	16
Utfordringer – Tanker bak tegningene.....	18
Konklusjon:.....	19
Signalbygg i Kirkenes:.....	20
Bakgrunn.....	20
Institusjonelt nærvær som viktig infrastruktur	20
Behovet for nasjonal samordning og regional/lokal tilstedeværelse	20
Et grenseoverskridende signalbygg i nord som fysisk ramme rundt en regional, institusjonell infrastruktur.....	22
Blanke ark:	24
Det virtuelle biblioteket:	25
Teknologiutvikling:	25
Bibliotekets nye rolle	25
Tilstedeværelse der folk er	26
”Nordområdet”	26
Bibliotekreform 2014	27
Uformelle klasserom	27
Fra Gutenberg til Google	28
Bibliotekets IKT - infrastruktur og scenarier	28
Mulige fokus tiltak	29
Komparative fortrinn	32
Referanser	33
Linker til de institusjonene vi har besøkt.....	34

Det Grensesprengende Bibliotek (DGB) i Sør-Varanger.

Bakgrunn:

Styret i Fritt Ord vedtok sommeren 2007 følgende: "Fritt Ord bevilger inntil kr. 500 000 til nødvendige studiereiser og forprosjekt for en biblioteksatsing som også Sør-Varanger kommune forutsettes å støtte." Prosjektet er tildelt koden 706-96-34.

Fra høsten 2007 ble det avholdt samtale - og idémøter mellom kultur - og oppvekstsjefen i Sør-Varanger kommune og biblioteksjef ved Sør-Varanger bibliotek. Pga ny organisasjonsstruktur i kommunen overtok nytilsatt kommunal leder ansvaret med den videre oppfølging og progresjon for forprosjektet. I januar 2008 ble forprosjektet "Det Grensesprengende Bibliotek (DGB) i Sør-Varanger" opprettet. Prosjektet bruker kortformen DGB videre i rapporten.

Mål:

En prosjektplan ble utarbeidet, med følgende mål:

- Å utvikle biblioteket som et møtested.
- Å utvikle biblioteket som demokratisk arena
- Å utvikle biblioteket som en aktiv formidlingsarena
- Å utvikle biblioteket som en aktiv samfunnsaktør

Følgende områder skulle spesielt analyseres ved Sør-Varanger bibliotek:

Det fysiske bibliotek, det virtuelle bibliotek, bibliotekets rolle som formidlingsaktør, den russiske bibliotekstjeneste, bibliotekets samarbeidsrelasjoner med grensebyen Nikel i Russland, og hvilke muligheter prosjektet "Tvillingbyene-Twin Cities: Kirkenes- Nikel" mellom Sør-Varanger kommune og Petsjenga rayon kunne få for Sør-Varanger bibliotek.

Referansegruppe:

I juni 2008 ble referansegruppen for DGB opprettet og har bestått av følgende personer:

- Marit H. Haugseth, kommunal leder, Sør-Varanger kommune
- Hildur Eikås, biblioteksjef, Sør-Varanger kommune
- Gunnar Sch. Kollstrøm, IT-sjef og servicekontorleder, Sør-Varanger kommune
- Sissel Jakola, fylkesbiblioteksjef, Finnmark Fylkesbibliotek

Margrethe Alnes, rådgiver, Barentssekretariatet

*Marit H. Haugseth har fungert som prosjektkoordinator
Hildur Eikås har vært prosjektleder.*

Studieturer:

For å få ideer og faglig påfyll vektla Fritt Ord at referansegruppen i DGB skulle på studieturer til aktuelle, sterke og utviklingsorienterte bibliotek og institusjoner i inn- og utland. I enkelte tekstavsnitt nevner vi enkelte besøk spesielt, der vi mener at de har overføringsverdi til videre oppfølging i DGB prosjektet. Linker til alle institusjoner/bibliotek vi besøkte, er lagt inn i slutten av rapporten.

Det må og legges til at referansegruppen har hatt stort utbytte av studieturene. De har vært meget viktig for den videre progresjon. Alle medlemmer har deltatt på begge turene. Parallelt med besøkene, har det vært innlagt møter i gruppa, for absorbering av ideer og samtaler om videre framdrift i DGB. Vi ønsker å takke alle personer, som har tatt imot oss så velvillig og godt. "Ingen nevnt, ingen glemt".

Forskjellige roller

Når en skal vurdere bibliotekets ulike roller i dag, og se på hvordan disse kan utvikles, for å innfri mål i DGB, er det vanskelig å isolere den ene rolle fra de øvrige roller. Har biblioteket en god formidlingsarena, vil det naturlig nok også påvirke bibliotekets rolleutøvelse som møteplassfunksjon og aktiv samfunnsaktør. Det vil derfor i teksten være glidende overganger mht å analysere de ulike roller.

Biblioteket som en formidlingsarena

Oppsummering: Sør-Varanger bibliotek fungerer som en allsidig formidlingsarena. Utviklingspotensialet på området er imidlertid stort, både i forhold til lokale og eksterne samarbeidsparter og sett i forhold til frekvens og innhold i aktiviteter/arrangement. Litteraturhuset i Oslo er en god modell og har ett godt konsept som kan overføres lokale forhold. Det er behov for ny kompetanse og økt ressurstilgang for å sikre en god utvikling. Lokalbiblioteket er både en arena for lokal aktivitet, folkelig og kulturelt samkvem, kultur - og kunnskapsutvikling, formidling og utøvelse. Biblioteket er samtidig også deltaker i og en arena i en unik regional og global kontekst. Bibliotekets instrumentelle rolle i lokalsamfunnet kan vanskelig isoleres, men bør sees i intimt samvirke med andre relevante kunnskap-, kultur- og informasjonsprodusenter, og andre lokalbaserte virksomheter.

Samarbeidsparter:

Biblioteket samarbeider i dag med flere aktører, også utenom våre kommunale grenser. Som eksempler på samarbeidsparter de seneste år kan nevnes "Pikene på broen", russisk- norsk forening i Moskva, Sør-Varanger historielag, Norsk-Finsk forening, Pax forlag, Nordisk informasjonskontor i Nord- Norge, Oslo Museum avd. Interkulturelt Museum, Pasvik naturreservat, Familierådgivningskontoret, Datakortet, Kompetansesenteret, It-avdelingen i Sør-Varanger kommune, dukketeatergruppen Skazka, Den kulturelle skolesekk, Ordkalotten, UD (Ultima Thule), Galleri 17 i Murmansk, Høyskolen i Finnmark, Tromsø bibliotek, Troms fylkesbibliotek, Finnmark fylkesbibliotek, Fylkesbibliotekene i Murmansk og Nikel bibliotek.

Strategisk beliggenhet:

Dette viser at Sør-Varanger bibliotek allerede fungerer som en aktiv formidlingsarena. Sør- Varanger kommunes strategiske beliggenhet, en grensekommune mot Russland og Finland, gjør at også biblioteket blir en attraktiv institusjon å innlede et samarbeid med, for å kunne promotere sine "budskap" enten verbalt, skriftlig eller visuelt. Et interessant eksempel på dette er utstillingen "Døde Penner", som Sør-Varanger bibliotek viste i januar 2008, i forbindelse med Barents Spektakel dagene. Tromsø bibliotek, som eier utstillingen, var svært opptatt av at Sør-Varanger bibliotek skulle være det første folkebiblioteket (utenom Tromsø), som kunne vise fram utstillingen for et allment publikum.

Kryssende grenser - fra Ukraina til Komi til Kirkenes:

Den ukrainske forfatteren Andrey Kurkov, og forfatter Jelena Kozlova fra Komi (i forbindelse med Ordkalottarrangementet i september 2007 på biblioteket) hadde 55 tilhørere. Ca 90 % var russere, derav en stor andel russiske sjømenn, som hadde fått fri for å kunne delta på forfatterkvelden. En tilhører, som krysset den russiske grensen, skriver i bibliotekets gjestebok: " *Stor takk for en hyggelig og lærerik kveld med interessante forfattere. Jeg angreer ikke at jeg krysset grensen i dag for denne hyggelige kvelden*".

Det er ingen tvil om at Sør- Varanger kommunes store andel av russiske innbyggere (10 %), og det store antall kryssende besøkende over den norsk- russiske grense (over 100 000 pr. år), medfører at Sør-Varanger (og derav biblioteket) er en av de mest interessante multikulturelle møtesteder i Norge.

DGB mener at oppfølging og videre mål må være å videreutvikle biblioteket ytterligere som en grensesprengende formidlingsarena. Biblioteket har et stort utviklingspotensiale på området. Samarbeidsrelasjoner og- aktører lokalt, regionalt, nasjonalt og globalt (spesielt over grensen) er bokstavelig uten grenser.

Biblioteket- det lokale Litteraturhus?

På vår studietur i november 2008 besøkte vi bl. a Litteraturhuset i Oslo. Besøket gav oss gode ideer, tanker og inspirasjon. Det mest interessante med Litteraturhuset synes vi er de aktiviteter / arrangement mange forskjellige lag, foreninger, interessegrupper, debattanter har ansvaret for. Litteraturhusets egne arrangement har skapt en god synergieffekt. Litteraturhuset er en aktiv formidlingsarena og en levende møteplass. Det er antagelig ett av de meste interessante møteplasser i hovedstaden for tiden. Bred dekning i media, flerkulturelle møter og politiske diskusjoner fører viktige, offentlige debatter til mer offentlighet og tilfører nye stemmer i debattene. Det er skapt en god vinn vinn situasjon både for Litteraturhuset og for de mange eksterne brukere. Dekan Øivind Frisvold skriver i artikkelen "Mer enn en boksamling" i Aftenposten (14.02.2009 - s. 5):

"Halvparten av befolkningen oppsøker biblioteket som et sted for studier, kursing og inspirasjon.

Litteraturhuset i Oslo har evnet å vitalisere bibliotekkonseptet med aktiv kultur- og kunnskapsformidling. Resultatet er så vellykket at det i seg selv er en oppfordring om å skape enda mer liv og aktivitet i gode bibliotekbygninger landet rundt. "

Kommunale folkebibliotek i landet er mer eller mindre fungerende litteraturhus i lokalsamfunnet. Mange folkebibliotek sliter ressursmessig, og har lav bemanning, dårlige åpningstider og lav kompetanse. Å utvikle lokale folkebibliotek til gode formidlingsarena for kommunens innbyggere bør være en viktig målsetting i framtiden. Det gjelder og for Sør- Varanger bibliotek. Økt ressurstilgang og ny kompetanse vil være viktig for å oppnå dette.

Bibliotek som en demokratisk arena.

Internasjonale forhold

Øyvind Norsletten og Aleksander Panovs skriver i artikkelen "Trek fra de diplomatiske forbindelser mellom Norge og Russland" i boken Norge - Russland: naboer gjennom 1000 år:

"I over tusen år har nordmenn og russere levd side om side som gode grannefolk. Det har aldri forekommet væpnet konflikt direkte mellom de to landene. Naboskapet har tvert imot vært preget av fredelige forhold og samarbeid over grensene. I historisk perspektiv er en slik lang fredsperiode mellom to folk med felles grense enestående. Det betyr ikke at det ikke har forekommet uenighet og stridigheter, men ned gjennom historien har vi alltid maktet å løse disse i minnelighet. Denne arven er en viktig del av det felles grunnlag vi bygger på når vi i dag viderefører og utvider vårt samarbeid og kontakter".

Sør-Varanger bibliotek var tidlig ute med å samarbeide over grensa til Russland, og har også hatt noen prosjekter med Finland. Sør-Varanger kommune har inngått vennsapsavtaler med Petsjenga og Severomorsk kommuner i Russland og Inari kommune i Finland. I alle disse avtalene er biblioteksamarbeid nevnt som et særskilt område man ønsker å inngå i et tettere samarbeid med. Biblioteksamarbeid er i tillegg oppført som et særskilt punkt i den trilaterale avtalen mellom Sør-Varanger, Inari og Petsjenga kommuner. Det er viktig at grensesamarbeidet også omfatter det "finsk- norske området". I Sør-Varanger er det flere som snakker og forstår finsk og har nære relasjoner til Finland. Finland er også meget "gode" på bibliotek, noe vår studietur til Helsingfors viste i full monn. Våre naboland har en annen måte å tenke bibliotek på. Det kan gi interessante utfordringer og gjensidig læring for alle parter, og ansees som positivt.

Tvillingbysamarbeid/Twin City: Kirkenes- Nikel

I løpet av 2008 har Sør-Varanger kommune fått en ekstra dimensjon til det internasjonale arbeidet i kommunen. Vi har fått i oppdrag fra utenriksminister Gahr Støre å inngå i et Twin City samarbeid mellom Nikel og Kirkenes. Sør-Varanger kommune og Petsjenga rayon har skrevet under en erklæring om samarbeid innen prosjektet Tvillingbyene. I prosjektet skal en arbeide for, og medvirke til at det blir visumfri ferdsel i grenseområdene for innbyggerne i Sør-Varanger og Petsjenga. Det skal også arbeides med tiltak innenfor hovedområdene: Næringsutvikling, sivilt initiativ, sosial sfære, miljø sikkerhet og reiselivsutvikling. Utenriksdepartementet er med i prosessen og sier bl.a at det er en god ide å etablere en norsk- russisk økonomisk og industriell samarbeidssone. Det er både praktiske og politiske utfordringer med et slikt sone- prosjekt. Jonas Gahr Støre ser sonen først og fremst som en visjon- et konsept for utvikling av et normalisert og nyskapende grensesamarbeid. Det vil bli et langsiktig prosjekt.

Bibliotektvillinger:

På en måte kan en si at bibliotekene i Petsjenga og Sør-Varanger har holdt på med "tvillingbysamarbeid" i mange år. Vi kjenner hverandre godt, har samarbeidet aktivt i lang tid, utveksler bøker og aviser, har opprettet "frie" låneveier over grensen, låner utstillinger av hverandre, deltar på bibliotekkonferanser i begge byer og har et godt, etablert nettverk som er til gjensidig nytte og glede. Også fylkesbibliotekene i Murmansk (for voksne og for barn) samarbeider nært med Sør-Varanger bibliotek.

Rullende seminar:

I forbindelse med Tvillingby prosessen, ble det avholdt et rullende seminar 29 -30 januar 2009 i Kirkenes og Nikel under Barentsdagene. Flere fylkeskommunale, kommunale og andre aktører fra begge land deltok på seminaret. Også Sør-Varanger bibliotek var representert med biblioteksjef og ansvarlig bibliotekar for den russiske bibliotekstjenesten. På seminaret fikk deltakerne et godt ”bakteppe” for mulige positive og negative konsekvenser ved etablering av tvillingbyer. Målet er å få til en etablering som skal føre til positiv utvikling for begge nabobyer.

Positiv utvikling:

Et etablert tvillingby samarbeid mellom biblioteksektor i Petsjenga og Sør-Varanger ansees som svært positivt, og vil kunne by på mange muligheter. En visumfri sone kan bety at behovet for russiskspråklig bibliotek- og informasjonstjenester vil øke i framtiden. Jonas Gahr Støres ord om at konseptet vil være med på å utvikle et normalisert og nyskapende grensesamarbeid, mener vi er meget passende også for biblioteksektoren i Petsjenga og Sør-Varanger. Lokalbibliotekets roller som møtested, som demokratisk arena, som en aktiv formidlings- og samfunnsaktør vil bli forsterket. Ideer, tiltak og innhold i tvillingbyprosjektet vil bli diskutert i grupper direkte med bibliotekansvarlige fra Petsjenga og Sør-Varanger.

Grensesprengende Kirkenes - stedsutvikling og demokrati

I løpet av de siste årene har ordet ”Stedsutvikling” på mange måter gått som en farsott over det kommunale Norge. Tatt i betraktning de senere års sentraliseringstendenser, er det nødvendigvis ikke så rart at mange kommuner har hatt dette som ess i ermet, når befolkningstilveksten begynner å vise en negativ tendens. I det mest folkefattige fylket i Norge kan dette vise seg å være mer viktig enn for mange andre. Ordet ”Stedsutvikling” rommer mange fasetter. I denne rapporten kommer vi kun til å berøre den kulturelle siden, og da særskilt det kommunale biblioteket.

I utviklingen av egen stedsutviklingsstrategi er det viktig å ha kvalitativ god stedsutviklingsprosess. Å se på en kommunes spesielle fortrinn, og videreutvikle det unike bør være et mål. Stedsutvikling er et tema som også står høyt på agendaen i Sør-Varanger kommune. Den mest optimale og kvalitative strategi bør ta utgangspunkt i lokale forhold.

Kultur har vært ett hett tema i denne sammenheng. En mengde undersøkelser og erfaringer fra andre steder fra både innland som utland, peker i retning av at kultur er et viktig element i å beholde og tiltrekke seg nye innbyggere. Kulturen får en egenkraft og kan stå på egne ben. Et av resultatene av denne erkjennelse er for eksempel at det har vokst frem mange store og små kulturhus i Norge. Noen er mer vellykkede enn andre. Nå er ikke kulturhus et tema per se i denne rapporten, men det har vært naturlig å tenke bibliotek inn i en slik satsning.

Kommuneplan 2016:

I Kommuneplan for Sør-Varanger er noe av visjonen fram til 2016 at Sør-Varanger kommune har utviklet seg til et selvfølgelig kommunikasjons- og næringsmessig senter i Finnmark, med nasjonalt etterspurt kompetanse på markedsforhold, logistikk, nærings- og kultursamarbeid i forhold til øvrige land i Barentsregionen. Offentlige og private tjenester er bygd ut og gir et kvalitativt tilbud som bidrar til å gjøre Sør-Varanger kommune til et foretrukket etableringssted for bedrifter, ungdom og tilflyttere i et internasjonalt miljø.

Hovedmål er at Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Et delmål er å satse på kultur, idrett og fritidstilbud, så vel overfor egen befolkning som i reiselivssammenheng, og overfor personer med midlertidig opphold i kommunen.

Kirkenes- the small apple

Kommunens historie er i seg selv interessant i og med at Sør-Varangers tilblivelse på de aller fleste områder er nært knyttet opp mot historien til AS Sydvaranger. Da verket ble nedlagt i 1997 trodde mange at epoken med gruvedrift var over, og at Sør-Varanger måtte bygge seg opp på nytt og finne nye pilarer å bygge lokalsamfunnet på. På en måte ble jo dette også gjort, og åpnere grenseforhold mellom Norge og Russland har vært et stort pre i en senere svært positiv samfunnsutvikling i lokalsamfunnet. Sør-Varanger bibliotek var en av de første kommunale institusjoner som begynte å orientere seg mot øst, for å se på hvilke muligheter som kunne ligge i nærmere relasjoner og samarbeid med våre nabobyer i Russland. Allerede i 1994 ble en russisk bibliotekar ansatt i kommunen. Hvem hadde vel trodd at AS Sydvaranger skulle gjenoppstå og at vi skulle se en ny periode med gruvedrift? Dette skjer nå i mars 2009.

Sør-Varanger kommune er også en multikulturell kommune og en smeltedigel; derav navnet *The small apple*, som selvsagt henstiller til en annen multikulturell verdensby. I en kommune med ca 9500 innbyggere er nærmere 70 forskjellige nasjonaliteter representert, og 10 prosent av befolkningen er russisk. Dette er svært unikt i seg selv. Når også kun 1 av kommunens 3 nabokommuner er norsk, må en kunne si at Sør-Varanger og Kirkenes by er en unik i Norge og i verden.

Kirkenes er brohode mot våre naboer i øst, og har også fått betegnelsen hovedstaden i Barentsregionen. Man skal ikke underslå at våre naboer er komplekse, men ikke desto mindre spennende.

Kirkenes har så mange kvaliteter som kan danne grunnlaget for en kvalitativ meget god stedsutviklingsstrategi, hvor et nytt bibliotek blir ett av flere momenter. Et annet sentralt poeng i denne sammenhengen, er at vi er et relativt lite samfunn på et sted med mye potensiala. Vi har ingen tid å miste. Det innebærer at vi må slå alle gode krefter sammen for utvikling av et dynamisk, velfungerende og kreativt lokalsamfunn.

Etter besøket på Sør-Varanger bibliotek skriver den ukrainske forfatteren Andrey Kurkov i *New Statesman*:

“On Top of the world”:

“Russians aren't the only migrants to find a welcome in Arctic Norway. If you've had enough of where you are and if you're ready to take anything the wind blows in your direction, you might find the wind whisking you off to some strangely fascinating places. So it was when, without checking the location on the map, I agreed to go to the Norwegian town of Kirkenes for a reading at the municipal library. I started for Boryspil Airport in Kiev at 5am and, many hours later, at 10.30pm on the final leg of my journey, a tiny, two-prop plane brought me in to land over the jagged outcrops of the fjords.

Thus I found myself near the top of the world, 250km from Murmansk and 30km from the most northerly Russian town, which has the romantic name of Nikel ("nickel"). There was snow on the ground and the air was salty. Kirkenes is more like a large village than a small town. There's a Chinese restaurant employing Norwegians of Chinese origin. (I hope, for their sakes, they are from the northern part of China!) There is a very attractive municipal library, spacious and warm, with a free internet service. And, most interesting of all, the library is run by two Russian women, part of a long line to have inhabited the Norwegian north.”

Demokratiutvikling:

Vi driver med demokratiutvikling i det daglige. I dette perspektivet har Sør-Varanger bibliotek vært en naturlig pådriver og bidragsyter. Et biblioteks aktiviteter kan ha mye sprengkraft i seg. Ikke nok med at det låner ut litteratur og annet åndsverk til befolkningen, biblioteket er også en arena for innhenting og utveksling av informasjon. Det er gratis og tilgjengelig for alle. Bibliotek er åpne, demokratiske rom og er et lavterskel tilbud som de fleste er fortrolige med. Litteratur i seg selv kan være en "bombe" og en kraft i seg selv, spesielt i undertrykkende regimer, som ofte går langt for å i beste fall å kontrollere litteratur og i verste fall forby den. Det er ikke mange år siden våre naboer i øst bedrev slik undertrykking. Mange vil nok hevde at det fremdeles er restriksjoner på det frie ord i Russland, spesielt for journalister. Og av den grunn blir ikke bibliotekets demokratiske funksjon mindre viktig, snarere tvert i mot. I Bok og Bibliotek nr. 1 2009 beskriver redaktøren i sin artikkel "Brennpunkt Kirkenes" følgende:

"Da Berlinmuren falt og den kalde krigen var over, var Eikås en av de som jublet. Blant annet av faglige grunner. Hun hadde hørt litt om det russiske bibliotekvesenet, de enorme bibliotekene og boksamlingene. Endelig åpnet deg seg muligheter til å bli bedre kjent med kollegene i øst.

- Enhver biblioteksjef må tenke: Hva er det spesielle med min kommune? Hvordan kan jeg utnytte kommunens egenart i biblioteksammenheng? Det spesielle med Sør-Varanger er uten tvil nærheten til Russland. Til å begynne med var det mest "høflighetsvisitter" hvor alt foregikk i en veldig formell tone. Hun og de norske kollegene ble hele tiden fulgt rundt, det var ikke mulig å snakke med bibliotekarer på tomannshånd. Det var selvsagt ikke enkelt til å begynne med. Møtene foregikk med tolk, men tolken kunne som oftest ikke mye engelsk. Bibliotekene hadde i lang tid fungert som talerør for staten og den "riktige" politikken. Dette påvirket både bokvalg, innkjøp og formidling.

Hele denne hierarkiske kulturen var ikke noe man la av seg fra en dag til en annen, så i forhold til vår frie og kritiske bibliotekkultur, utgjorde dette en stor forskjell. Selv bare for 6-7 år siden var det viktig at møteavtalene var formelle i tonen og at innholdet var bestemt på forhånd. I dag har vi et mer avslappet kollegialt forhold. Vi kan sende en mail i en mer uformell tone og har blitt tryggere på hverandre, sier Eikås og legger til at humor og spøk er viktig i den norsk-russiske kommunikasjonen og at økt forståelse av kulturelle koder er med på å lette samarbeidet. Vi har i mer enn 10 år utviklet et godt samarbeid med de russiske nabobibliotekene. Min påstand er at uten dette arbeidet, hadde vi aldri fått oppgaven med å lage et russisk informasjonscenter. Vi forutså ikke dette til å begynne med, men stiene ble til under veis."

Vi har mye å lære av hverandre på begge sider av grensen, og kanskje må vi begynne med de grunnleggende verdiene, som toleranse, respekt og åpenhet, som også er viktige forutsetninger for demokratisk utvikling.

Med utgangspunkt i disse skisserte rollene, så ser vi at biblioteket er en viktig demokratisk arena for et lokalsamfunn. Man kan sågar si at biblioteket bidrar til å øke den sosiale kapitalen i et lokalsamfunn. Og det er heller ingen begrensninger på hva man kan bidra med i nærmiljøet. Biblioteket kan øke byens sosiale kapital, bidra til en positiv og kvalitativ stedsutvikling, samt etablere biblioteket som en bred demokratisk arena.

Grenseløse demokratibånd:

Russland er et stort land, hvor det stadig foregår store, samfunnsmessige og politiske endringer, som det også er viktig for Norge å følge med på. Riktig informasjon, dialog og kommunikasjon er viktige stikkord i demokratibygging. På biblioteket i Nikel ble det i desember 2008 åpnet en ny, juridisk avdeling. Sør-Varanger bibliotek var til stede ved åpningen. Alle bibliotek i Murmansk fylke skal etablere slike avdelinger. På internett vil en kunne finne nye og aktuelle, regionale lover og forordninger, og få mulighet til å komme med spørsmål direkte til statlige, russiske myndigheter som gjelder offentlig informasjon.

Biblioteket i Nikel har nå ansatt en person med juridisk utdanning og en med økonomisk utdanning. De vil være veiledere for bibliotekbrukerne, og hjelpe til med å finne fram til relevante opplysninger og informasjon. På den måten blir biblioteket en viktig brikke i demokratisering av det russiske samfunnet. Og Sør-Varanger bibliotek vil med dette ha samme mulighet til å innhente slik informasjon, fordi vi har direkte kontakt med våre nabobibliotek og har russisk språklig bibliotekarkompetanse. På den måten vil vi kunne få "demokratiseringsbånd" over grensen. Og bibliotekene vil spille hovedrollene.

Biblioteket, en norsk- russisk møteplass:

Sør-Varanger bibliotek har, som tidligere nevnt, formidlet både russisk litteratur, litteratur om Russland og russisk kultur i mange år. Det har vært og vil være et prioritert område for oss også i framtiden. Pga Sør-Varangers beliggenhet, en grensekommune til Russland, er det helt naturlig å gjøre en slik prioritering. Vi benytter oss av kommunes unike plassering, for videre utvikling av tjenester. Det er et stort pre for både lokalbefolkningen, borgere i nasjonen Norge og også for de nærliggende grenseområder i Russland. I løpet av en 20-års periode har det vært en spennende og positiv utvikling. Biblioteket fungerer i stor grad også som en norsk-russisk møteplass. Fra 2009 går vi nå inn i en ny fase, og det skjer mye nytt, som vi viser til i teksten under.

Russisk Senter (MIR):

I Russland satses det nå på å etablere Russiske Sentra (MIR) både i Russland og i andre land. Den 26.09.2008 ble det avholdt et møte i Kirkenes og undertegnet en avtale mellom Sør-Varanger bibliotek og MIR. Representant fra St. Petersburg, Oleg Mukovskiy, presiserte at det er ganske unikt at hans første oppgave i Norge finner sted i Kirkenes. Dette fordi biblioteket i Kirkenes ble nevnt blant dem som arbeider aktivt med russlandsrelaterte oppgaver i utlandet. Fondet Russisk Verden (MIR) har vært i funksjon i kun ett år. Grunnleggere av fondet er: Russlands Føderasjons president, Russlands Føderasjons Utenriksdepartement og Russlands Føderasjons Utdanningsdepartement. MIR er et helt nytt konsept. Oppgaver vil være innenfor kultur-, undervisnings-, bibliotek- og informasjonstjenester. Det Russiske Generalkonsulatet i Kirkenes vil være en viktig samarbeidspart mht tollutfordringer/ mottak av media.

Vi håper at Russisk Senter kan bli ferdig til sommeren 2009. Senteret vil få stor betydning for våre faste russiske innbyggere, besøkende over grensen og eventuelt også for den videre utvikling og mål om å yte bibliotekstjenester på nasjonalt nivå. Bedre informasjon og kunnskap om Russland for øvrige bibliotekbrukere er også et viktig mål. MIR ville være med på å styrke den russiske biblioteksatsingen både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Nasjonalt ansvar for formidling av russisk litteratur

Oppsummering

Det er vilje lokalt og regionalt til å utvikle en nasjonal norsk-russisk bibliotek- og informasjonstjeneste ved Sør-Varanger bibliotek i Kirkenes. Erfaringene har vist at det er kompetanse og nettverk til stede i Sør-Varanger og Finnmark til å utvikle en bred tjeneste som innebærer både litteraturformidling, informasjonstjeneste og kulturformidling.

Det er økende bruk og henvendelser fra mange bibliotek i landet som ikke sogner til Nord-Norge. Det viser at det er et stort behov for en slik tjeneste på nasjonalt nivå og den bør legges til den institusjonen som har best kompetanse, dvs. biblioteket i Sør-Varanger kommune i Kirkenes.

Ved å gå inn for å legge en nasjonal bibliotek- og informasjonstjeneste til Kirkenes viser man vilje fra statlig hold til å utvikle kulturell infrastruktur for nordområdesatsinga og videreutvikle det norsk-russiske kultursamarbeidet.

Utvikling av en slik kulturell infrastruktur bør skje der det er vilje, kompetanse, nettverk og de beste forutsetningene.

Gjennom kulturavtalen mellom Norge og Russland, som ble undertegnet den 28.januar 2009, gis det nytt håp om at det er mulig å få til dette tilbudet, som en viktig del av ideen om "Det grensesprengende bibliotek."

Finnmark fylkeskommune har i perioden 2003-2007 gjennomført prosjektet "Norsk - russisk bibliotek- og informasjonstjeneste i grenseland" (NORU) i samarbeid med Sør-Varanger kommune og Troms fylkeskommune, samt Murmansk fylkesbibliotek, Murmansk fylkesbarnebibliotek og Nikel bibliotek på russisk side. Sør-Varanger bibliotek har vært vertsbibliotek for prosjektet. Målgruppe for prosjektet har vært Troms og Finnmark fylker. Formålet med prosjektet var bl.a. å undersøke behovet for å opprette et permanent tilbud i regi av Sør-Varanger bibliotek.

Erfaringene fra prosjektet har vært så positive at man har sett behovet for å opprette et permanent tilbud. Både administrativt og politisk har det fra Finnmark fylkeskommune og Sør-Varanger kommune blitt jobba for at tjenesten skal bli en nasjonal bibliotekstjeneste for russisk litteratur lagt til Sør-Varanger bibliotek. Dels etter mønster av den tilsvarende tjeneste for finsk litteratur som er lagt til Finnmark fylkesbibliotek. Det kan nevnes at i prosjektperioden ble det lånt ut like mange russiske bøker fra Sør-Varanger bibliotek til Troms og Finnmark som det lånes ut fra Deichmanske bibliotek til alle andre fylker, Oslo unntatt.

Tilbakemeldingene fra brukerne er udelt positive. Man har vært fornøyd med tilbudene, servicen, leveringstiden med mer. I tillegg til litteraturforsyning har tjenesten også hatt andre aktiviteter som for eksempel vandreutstillinger, forfatterturneer, hospiteringer, dukketeater tilbud osv.

Etter prosjektavslutning har tjenesten fortsatt i mindre målestokk med bidrag fra Sør-Varanger kommune, Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune.

Finnmark fylkeskommune har definert utvikling av en nasjonal norsk - russisk bibliotek- og informasjonstjeneste i Sør-Varanger som viktig i *Regionale kulturstrategier for Finnmark 2008- 2014* og som et tiltak i Finnmark fylkeskommunes egen nordområdesatsing. Fylkeskommunen har også sagt seg villig til å ha et nasjonalt ansvar for russisk litteratur med Sør-Varanger kommune som vertskommune. Finnmark fylkeskommune har også søkt om at tjenesten kommer på statsbudsjettet fra 2009, som et samarbeid mellom partene som til nå har deltatt i tjenesten og Staten, der Staten må bidra mest. Dessverre ble det ikke avsatt penger på statsbudsjettet til formålet.

Finnmark har god kompetanse på samarbeid med russiske bibliotekmiljø og det er utviklet et faglig nettverk mellom norske og russiske bibliotek i nordområdet. Begrunnelsen for at tjenesten legges til Sør-Varanger er nærheten til Russland, det velutviklede bilaterale samarbeid og svært god språk- og kulturforståelse landene i

mellom. Ved å utvikle en norsk-russisk bibliotek- og informasjonstjeneste i Sør-Varanger bygges en kulturell infrastruktur som kan institusjonalisere kultursamarbeidet mellom Norge og Russland. Dette vil være en konkretisering av regjeringens nordområdestrategi, og et tiltak i utvikling av norsk-russiske kulturstrategier. I Sør-Varanger har man også en rekke andre institusjoner som kan være viktige samarbeidspartnere som for eksempel Barentssekretariatet og Barentsinstituttet.

I forbindelse med bibliotekutredningen ”Bibliotekreform 2014” og diverse utredninger om nordområdene er det flere uttalelser til støtte for en etablering av en slik tjeneste i Kirkenes, bl.a. fra Norsk bibliotekforenings hovedstyre og Bibliotekarforbundet.

I st.meld. nr.30(2004-2005) *Mulighet og utfordring i nord* ble flg. innstilling fra Utenrikskomiteen enstemmig vedtatt:

” ... komiteen mener at prosjektet norsk-russisk bibliotek- og informasjonstjeneste er et godt eksempel på hvordan bilateralt kulturarbeid kan drives. Komiteen mener det bør vurderes å etablere en fast norsk-russisk bibliotek- og informasjonstjeneste i Kirkenes.”

Det fysiske biblioteket

Utforming og plassering av biblioteklokaler i et lokalsamfunn er ofte av avgjørende betydning for publikum, når det gjelder besøk på biblioteket og bruk av de forskjellige bibliotekstjenester. Det gjelder og for vår kommune.

Hovedbibliotekets funksjonalitet i Kirkenes

Hovedbiblioteket i Sør-Varanger flyttet sommeren 1994 inn i ombygde lokaler i Samfundshuset. Biblioteket ligger sentralt plassert, midt i sentrum av Kirkenes, foran byens torg. Bibliotekstjenestene er fordelt på 3 etasjer.

Bibliotekbruk og besøksmønster i Norge har endret seg mye siden vi kunne åpne våre bibliotekdører ”midt i hjertet” av byen.

Kulturdepartementet har da også bebudet en kvalitetsreform av bibliotekene i 2009. En ny Bibliotekmelding forventes fremlagt etter sommeren 2009. Noen premisser for meldingen er imidlertid kjent.

I media har også Kulturministeren bebudet at

”Bibliotekene er utrolig viktige for demokratiet vårt, for kunnskapssamfunnet og for kulturnasjonen Norge. Bibliotekmeldingen kommer til å løfte biblioteksektoren og si at dette er et viktig satsingsområde”

og han legger til:

”Den teknologiske utviklingen har endret både brukernes behov og muligheter til å skaffe seg informasjon, og den har endret bibliotekenes arbeidsform og muligheter til formidling sier kulturministeren.”

Så hvordan fungerer nåværende lokaler for hovedbiblioteket i vår kommune, med siktemål å oppfylle de ulike mål i DGB prosjektet?

Sør-Varanger bibliotek har gitt BS Eurobib AS følgende oppdrag:

1. Lage et løsningsforslag til innredning av biblioteket i Kirkenes med fokus på formidling og biblioteket som møtested.
2. Foreslå et profileringsprogram; dvs. måter å profilere biblioteket på utad og sett i sammenheng med det nære samarbeidet med Russland.
3. Lage et kostnadsoverslag over nytt inventar og utstyr.
4. Foreslå tiltak for å øke utlånet og bruken av biblioteket.
5. Overføre gammelt papirtegningsmateriale til elektronisk form.

Mandatet for BS Eurobib AS har vært å forholde seg til det areal hovedbiblioteket nå disponerer i Samfundshuset. Vi vil i rapporten ikke gå i detaljer, men nevne at punkt 2 - profileringsprogram- var vanskelig å gripe fatt i, og er således ikke utført.

Punkt 3 - kostnadsoverslag- er ikke tatt med. Det må bli en konsekvens sett i forhold til hva som blir besluttet etter forprosjektet DGB. Om nåværende bibliotekbygg skal ominnredes, eller en kommer fram til en ”delt” løsning (renovering/ombygging, ominnredning) eller om en skal avvente ett eventuelt vedtak om nytt bibliotekbygg, samlokalisert med andre funksjoner (Kulturhus, Nordområdehus).

Punkt 4 - økt utlån og bruk- vil bli en konsekvens av endringene som blir gjort, fordi biblioteket blir mer publikumsvennlig og tydeligere i sitt innhold, mener Eurobib.

Forslag til ominnredning er lagt ved som vedlegg til rapporten.

Forutsetninger:

Det er lagt inn følgende forutsetninger ved analysen:

Man er opptatt av utdanning og formidling av kunnskap og man ser en betydelig økning av studenters bruk av biblioteket og en sterk økning av antallet fjernlån. Veksten av media øker også, men ikke ukontrollert, da det parallelt foregår en aktiv kassering av gammelt materiale, spesielt VHS og tidsskrifter.

En stor andel av befolkningen i Sør-Varanger er russere og biblioteket har som følge av det en betydelig boksamling på russisk. Etterspørsel etter russisk litteratur i Norge er stor, og økende.

Utformingen av Russisk Senter baserer seg på et "ferdigkonsept" med møbler og det hele. Siden det var ukjent hvor stor plass det tar eller hvordan det ser ut, har Eurobib ikke kunnet ta hensyn til det på tegningene.

Forhåpentlig kan det integreres i det arealet som er avsatt for russisk litteratur i 3. etasje.

Som kunnskapsplass, møteplass og arbeidsplass skal *biblioteket* være tilgjengelig for alle mennesker, inklusive de med nedsatt funksjon. Det betyr at det må legges til rette slik at rullestolsbrukere, blinde, hørselshemmede osv. skal kunne ferdes uten vansker.

Ved å bruke god plass til utstilling av bøker og annet materiale, er man med på å skape forutsetninger for bra kommunikasjon med brukerne.

Utlånsarealer skal utformes med enkelhet og tydelighet for å gjøre biblioteket brukervennlig.

Utfordringer – Tanker bak tegningene.

Eurobib har laget ett sett tegninger med fargeinndeling og ett sett uten (tilføyelse: det er kun de med farger, som er vedlagt rapporten), og foreslått en fordeling av funksjonene i de tre etasjene på følgende måte:

1.etasje- Møteplassen.

Her er fortsatt tidsskrifter, aviser, informasjon og internett. Skrankefunksjonen er flyttet "tilbake" til hovedetasjen. Vi ser for oss noe eksponering av f. eks. pocketbøker, nyhetsinformasjon om kommunen og regionen på skjerm, kaffeautomat, sjakkspill og eventuelt mulighet for dataspill. Vi har også dristet oss til å foreslå en peis- kunstig elektronisk - som gir følelsen av varme og trivsel.

2. etasje- Avdeling for Utlån, Skjønnlitteratur, Musikk, Barn og Ungdom.

Veiledningspunkter tar i mot publikum når de kommer opp for trappen. Bak servicepunktene er det foreslått en pen arbeidsbenk med skyvedører og skuffer for oppbevaring og orden.

Skjønnlitteraturen er plassert der hvor barneavdelingen var tidligere, og barna har fått plassen på avsatsen mellom 2. og 3. etasje.

Noen kategorier er beholdt i denne etasjen i tillegg til musikk, og selv om vi vet at krimbøkene ikke behøver å stå sentralt har de fortsatt fått en fin plassering.

3.etasje- Faktaavdelingen.

Hit har den kategoriserte faglitteraturen flyttet igjen, i tillegg til lokalsamling og russisk litteratur. Den russiske avdelingen har vi lagt mot den lysere delen med vinduer. Innenfor det areal Sør-Varanger bibliotek nå disponerer i Samfundshuset, vil MIR bli etablert i 3. etasje og være inkorporert i den eksisterende russiskspråklige samlingen Sør-Varanger bibliotek disponerer.

Det ville vært fint hvis man konsekvent kunne fronteksponere noen bøker på skråhyller øverst på reolene. I inngangspartiet til hver avdeling er det satt av plass for informasjon og utstilling. Undersøkelser, bl.a. fra England, viser at halvparten av de besøkende ikke vet hva de skal låne, og at de syns det er vanskelig å velge. Ved hjelp av gode utstillingsmøbler og korte, informative budskap kan leselysten stimuleres.

Konklusjon:

Eurobib konkluderer med at folkebibliotekene er i sterk forandring, fra et sted med tilgang til kostnadsfrie bøker til en møteplass for læring og stimulanse og en arena for sosialt samvær. Sør-Varanger bibliotek er intet unntak, men likevel spesielt i forhold til alle de hensyn som må tas til den store gruppen med russiske brukere.

Det er ord vi slutter oss til. Men vi ønsker å komme med noen tilføyelser: Samlingenes plassering over 3. etasjer er svært ressurskrevende mht personalbruk. Det sett spesielt til betjente skrankefunksjoner, og veiledning. Det er ønskelig å omdisponere personalressurser, en dreining fra rutinearbeid til mer aktiv formidling og aktivitetstjenester. Det vil betinge bl.a at publikum selv foretar det meste av ut- og innlån (automatisert utlån). Det vil være nødvendig med en mer detaljert analyse på hvordan en kan omdisponere ressurser innenfor nåværende lokaler, for å sikre at biblioteket innenfor nåværende rom kan utvikles til å bli et møtested, en demokratisk arena, en aktiv formidlingsarena og en aktiv samfunnsaktør.

Dette vil gi gevinster rettet mot utvikling av tilbud og service til publikum.

Det må og tilføyes at det kan by seg muligheter for å utvide nåværende bibliotekslokaler innenfor Samfundshuset bygning. Dette fordi det oppstår ledige areal pga at enkelte leietakere flytter ut eller opphører sin virksomhet.

Signalbygg i Kirkenes:

Bakgrunn

Norsk Nordområdepolitikk og Barentssamarbeidet har de siste årene vært tydelig på den politiske dagsorden. Den viktigste utenrikspolitiske utfordringen Norge står ovenfor er knyttet til forvaltning, overvåkning og bruk av ressursene i nord. Oppmerksomheten rundt Nordområdene blir nå tydeligere ikke bare fra tradisjonelle aktører som Russland og USA, men også EU og europeiske stormakter som England, Tyskland og Frankrike melder sin interesse. Vi opplever nå et nytt Russland i stadig endring og med ambisjoner om en ny utenrikspolitisk rolle

Institusjonelt nærvær som viktig infrastruktur

I mange sammenhenger har betydningen av fysisk og elektronisk infrastruktur (vei, jernbane, flyplass/flyforbindelser, IKT/bredbånd) vært fremhevet som viktige forutsetninger for å utvikle Barentssamarbeidet. Betydningen av at det etableres en institusjonell infrastruktur som kan understøtte samhandling og utvikling i dette området må også fremheves.

Det er selvfølgelig både ønskelig og nødvendig å utvikle fysiske/samferdselsmessige og institusjonelle infrastrukturer på tvers av landegrensene i nordområdene. Det er likevel en nødvendig og viktig milepæl i et slikt arbeid å etablere en bedre nasjonal infrastruktur på norsk side i dette området. Dette er en forutsetning for at norske interesser skal kunne framstå som tyngre, mer robuste og konkurransedyktige aktører i utviklingen av nordområdene. Det er kort sagt nødvendig å styrke den fysiske, institusjonelle og kompetansemessige egenkapitalen på norsk side av grensen(e) dersom man ønsker å bli delaktig i den enorme utvikling som utvilsomt vil prege dette området de kommende tiårene. En slik egeninitiert utvikling av det norske nærområdet til Russland kan for øvrig også gis en selvstendig regionalpolitisk begrunnelse, i kraft av behovet for å utvikle og modernisere dette området av Norge.

Behovet for nasjonal samordning og regional/lokal tilstedeværelse

De potensielle dimensjoner i Barentssamarbeidet er av en slik art, at det forutsetter enda sterkere nasjonal samordning i kombinasjon med regional/lokal tilstedeværelse. Det er utvilsomt grensen mot og relasjonen til Russland som representerer den strategisk mest interessante dimensjonen ved Barentssamarbeidet. Sør-Varangers geografiske plassering gjør dette området særlig strategisk interessant i forhold til et bredt

logistikksamarbeid med Russland. Men like mye kan en sterkere norsk kompetansemessig tilstedeværelse i dette området bidra til å fylle noen av de utfordringer og behov Russland i overskuelig framtid vil ha innen felt som organisasjon, ledelse og gjennomføringsevne. Det er derfor i Øst-Finnmark/Sør-Varanger, som det norske nærområdet til Russland, at den nasjonale, institusjonelle infrastrukturen må styrkes. Det tenkes her i første rekke på å styrke den offentlige institusjonelle infrastrukturen - selve myndighetsapparatet - som på bred skala kan bidra til å heve kompetansen og kapasiteten til å håndtere utfordringer og utløse de utviklingsmuligheter som finnes i dette området.

Den allerede eksisterende kompetansemessige og institusjonelle infrastrukturen må bli mer dynamisk, relevant, tilpasset og lærende gjennom å knyttes nærmere til det området den skal virke i. Men samtidig må den regionalt lokaliserte kompetansen være knyttet til - og gjerne utgå fra - større og mer robuste nasjonale og regionale institusjoner. Her er det med andre ord tale om en vekselvirkning, der et regionalt viktig område får sterke koblinger til sentrale nasjonale institusjoner, samtidig som sistnevnte utvikler sin lærings- og tilpasningsevne gjennom regionalt lokaliserte satellitter.

Den nasjonale institusjonelle infrastrukturen er et resultat av den arbeidsdeling og spesialisering som har lagt til grunn for utviklingen av de statlige etater siden nasjonsbyggingen i Norge skjøt fart i andre halvdel av 1800-tallet. Det er mye godt å si om denne utviklingen, men i likhet med de fleste gode tiltak har den også bivirkninger som kan være mindre gunstige; viktigst av disse er kanskje at den institusjonelle teigdeling bidrar til å fragmentere håndteringen av problemstillinger som forutsetter samarbeid på tvers av etatsgrenser. I nasjonale fagetater med et visst volum og en lang historie får som regel det indre liv sin egen berettigelse og sin egen dynamikk.

En regional representasjon av denne nasjonale infrastrukturen, lokalisert til Nordområdene, må derfor baseres på en mer komplementær logikk, der det forutsettes større nærhet til og fellesskap med andre fag- og kompetansefelt. Konkret bør det derfor vurderes å etablere et fysisk fellesskap for en rekke nasjonale institusjoner/etater som er relevante for Nordområde-satsingen, lokalisert til Sør-Varanger. Eksempler på slike nasjonale institusjoner er for eksempel UDI, Innovasjon Norge, Direktoratet for samfunnssikkerhet og sivil beredskap, Politidirektoratet, og Oljedirektoratet. Det vil være helt naturlig å samlokalisere disse nasjonale strukturene med allerede eksisterende lokale og regionale kompetanseinstitusjoner som Barentssekretariatet, Barentsinstituttet, Høgskolen i Finnmark, Kirkenes kompetansesenter og ikke minst Sør-Varanger bibliotek. Ved en slik samlokalisering skapes nyttige synergier mellom det nasjonal og det lokale, og ikke minst mellom de ulike kompetansefeltene.

Regjeringen har tatt til orde for en samlokalisering av bibliotek med andre institusjoner som skoler, rådhus eller kulturhus. Dette gjøres allerede i stor grad. Tromsø har sitt bibliotek vegg-i-vegg med rådhuset. I Oppdal ligger biblioteket i samme nybygg som ungdomsklubb, kulturhus og svømmehall. Oslo skal legge sitt nye hovedbibliotek ved siden av operaen og Munch-museet. Det som er gjort i Drammen blir gjerne trukket frem som et godt eksempel på et konsolidert bibliotek. Det fikk vi erfare selv på vår studietur til Drammensbibliotekene. Her har Fylkesbiblioteket, folkebiblioteket og Høgskolen i Buskeruds bibliotek slått sine hyller og boksamlinger sammen. Den gjensidige kompetanseoverføring og faglige utveksling slike fysiske sammenslåinger resulterer i er åpenbar. På kort tid har Drammen by endret seg fra å være "en Harry by" til å utvikle seg til en moderne by, hvor byfornyelse er vektlagt. Samlokalisering av bibliotekenheter med andre kunnskapsmiljøer, har ført til et innovativt miljø i den ombygde fabrikken Papirbredden. Biblioteket har blitt et signalbygg og er svært sentral i byfornyelsekonseptet. Kirkenes er mindre enn Drammen, men likevel mener referansegruppen at en kan overføre en del av de tiltak og ideer vi har sett fra Drammensbiblioteket til en lokal variant i Sør-Varanger.

Et grenseoverskridende signalbygg i nord som fysisk ramme rundt en regional, institusjonell infrastruktur

Som Finnmark for øvrig, måtte man etter andre verdenskrig bygge opp et utbrent Sør-Varanger fra grunnen av. Arkitekturen i dette området bærer fremdeles sterkt preg av dette faktum. Gjenreisningsarkitekturen har utvilsomt sine kvaliteter, som uttrykk for den kombinasjon av optimisme og nøktern nøysomhet som preget etterkrigsårene. Innenfor knappe rammer og strenge prioriteringer ble det således ingen plass for noe monumentalbygg der det ble gitt spillerom for å pryde det offentlige rom med estetiske kvaliteter. Dette var en både forståelig og riktig prioritering for sin tid. Noe mindre forståelig er det at dette viktige grensesamfunnet over 60 år senere fremdeles ikke har noe slikt offentlig monumentalbygg som kan symbolisere portalen mot Barentsområdet og Russland. Tiden bør derfor være mer enn moden for å gjøre noe med det, og oppgaven bør løses gjennom betydelig nasjonal medvirkning.

Den nasjonale institusjonelle infrastrukturen som i avsnittene ovenfor er foreslått etablert i området, bør følgelig rammes inn av et offentlig signalbygg med moderne og stedstilpassede estetisk-arkitektoniske kvaliteter. Erfaringer fra mange land viser betydningen av arkitektur, både som meningsbærende mål i seg selv og som virkemiddel for å understøtte andre mål, både økonomiske, kompetansemessige og kulturelle (jfr Barcelona, Berlin, Bilbao, og ikke minst mange finske byer). Gode og vakre bygg er kort sagt identitetsskapende. Vårt

ferskeste nasjonale eksempel er etableringen av operaen i Bjørvika. Nasjonen Norge burde nå også ha råd til å prioritere et moderne monumentalbygg for å huse viktige nasjonale funksjoner i den strategisk viktige Barentsregionen.

Tanken om å gi Nordområde-satsingen et moderne arkitektonisk uttrykk er ikke helt ny. De siste årene har miljøet rundt Prosjekt 0047 og den norske arkitekten Øystein Rø presentert ideer om synergier og samspill mellom arkitektur, samhandling og næringsvirksomhet i Barentsregionen. Kirkenes peker seg ut som den naturlige plassen å realisere noen av disse ideene på, gjennom oppføringen av et offentlig signalbygg som overbygning for den foreslåtte institusjonelle infrastrukturen med oppfordring og invitasjon til andre relevante aktører, både innen offentlig og privat sektor.

Barentssekretariatets representantskap har bedt administrasjonen utrede muligheten for å evt. realisere et eget nordområde- /signalbygg i Kirkenes. Barentssekretariatet har tatt kontakt med Sør-Varanger Kommune for å redegjøre for sine ideer. Det blir sett på som svært viktig at vertskommunen blir en sentral aktør i prosessen.

Barentssekretariatet igangsetter snarlig en utredning vedrørende et mulig signalbygg.

Utredningen skal inneholde følgende elementer:

- Arkitektonisk identitet
- Symbolverdier for tiltaket
- Programstrategi
- Areal og bygningsstørrelse
- Plassering i bysituasjonen
- Tomt og tomteervervelse
- Brukergrupper - avgrensning, tilhørighet og tilgjengelighet
- Miljø- og ressursmål
- Finansieringsplan
- Fremdrift og faseutvikling for prosjektet

Den 17.mars 2009 ble det avholdt et første informasjons- og dialogmøte om et mulig Nordområde -/Signalbygg i Kirkenes på Barentssekretariatet. Til stede på møtet var det flere representanter fra Sør-Varanger kommune, bl.a biblioteksjef Eikås og kommunal leder Haugseth. Innspill og ideer ble framlagt, og det vil bli avholdt et snarlig, nytt oppfølgingsmøte med involverte parter.

Blanke ark:

Når en får tildelt "blanke ark og fargestifter til" er mulighetene størst for å få det beste resultatet. Det må nok også sies om et eventuelt nytt bibliotek i samvirke med andre aktuelle samarbeidsparter. Det kan være hovedfaktoren som får en "vissen blomst" til å blomstre igjen. All erfaring viser dette. Vi kan ta Tromsø bibliotek som et eksempel på hva som skjer, når er gammelt og lite funksjonelt bibliotek, får nytt bygg og ny plassering i byen.

Norske bibliotekbrukere mener at Tromsø bibliotek er det beste folkebiblioteket i landet. Bibliotekbrukerne i hele Norge ble invitert gjennom Prosa, Dagbladet og dagbladet.no til å stemme på det folkebiblioteket de mente er best. Tromsø gikk av med seieren. Den 20. mars 2009 ble prisen høytidelig overrakt.

"Jeg tror våre brukere har lagt til grunn det fantastiske og publikumsvennlige bygget, men også den måten vi har tatt bygget i bruk på og den måten vi møter våre brukere", sier biblioteksjef Paul Henrik Kielland. Biblioteket i Tromsø har blitt et signalbygg i byen, og er den nye "storstua" for lokalbefolkning og besøkende.

Et Nordområdehus, som et signalbygg sentralt plassert i Kirkenes, med et eventuelt nytt hovedbibliotek, kan nok med all sannsynlighet medføre samme positive respons som Tromsø bibliotekmiljø nå erfarer. Det er forventet at regjeringens biblioteksmelding, når den foreligger, vil inneholde et investeringsprogram for bibliotekslokaler.

Det virtuelle biblioteket:

De senere årene har bibliotekene forsøkt å utvikle, både ved å få og delvis ved å ta, en ny rolle i det digitale nettverkssamfunnet, som går langt ut over hva vi tradisjonelt oppfatter som tilbyder og formidler av bibliotekets boksamling til publikum - i formidling og tilgjengeliggjøring av nye media og informasjon. Bibliotekene har dermed fått muligheten til tilstedeværelse i folks hverdag på en måte som var nesten utenkelig for bare få år tilbake. Alminneliggjøring av teknologi og kommunikasjonsnettverk- som f eks mobiltelefon, internett, personlig nettilknyttede datamaskiner, har gitt folk flest tilgang til både å nyttiggjøre og å delta i utviklingen av disse nye media.

Biblioteket har en klar ansvarsoppgave knyttet til å tilgjengeliggjøre slike ressurser til også de som ikke deltar personlig i denne utviklingen. Vi snakker om en viktig demokratisk rolle, og utjevning av forskjeller i samfunnet. Å tilby både nødvendig teknologi til sitt publikum, men også å tilby kompetanse og utvikle biblioteket til en lærings- og utviklingsarena i det offentlige rom er en viktig oppgave.

Teknologiutvikling:

Sør-Varanger bibliotek har hatt en aktiv teknologiutvikling siden tidlig 90-tall, i nært samarbeid med Sør - Varanger kommunes IT-avdeling. Sør-Varanger kommunes IT-avdeling leverer infrastruktur, drifts - og utviklingsstøtte til hele den kommunale organisasjon, inklusiv Sør-Varanger bibliotek. It-utviklingen i alle våre virksomheter er imidlertid avhengig av en lærende organisasjon og kunnskapssøkende ansatte. Det mest sentrale it-utviklingselementet i dag handler om organisasjonens holdning til utvikling sammen med de ansattes kompetanse og evne til å tilegne seg ny kompetanse (læring).

Det er noe Sør-Varanger bibliotek vil ta sterkt hensyn til ved nyrekruttering, og i forvaltning av dagens medarbeidere. Skal vi kunne realisere noen av de ideer og tanker vi framlegger i rapporten, er det behov for tilført kompetanse og ressurser- både til biblioteket og til IT-avdelingen i kommunen.

Bibliotekets nye rolle

Sør-Varanger bibliotek har nok allerede en unik rolle i lokalsamfunnet - sammenlignet med andre folkebibliotek i større samfunn. Vårt lokalbibliotek har, til tross for små ressurser, et helhetlig lokalt ansvar for en lokalbefolkning

som er spredt i flere mindre lokalsamfunn. Biblioteket tilbyr også en ressurskrevende tilstedeværelse i bygdene våre med filialer, og med bokbusstilbud (kjøper tjenester fra Tana- Nesseby). Teknologiutviklingen kan muliggjøre en mer likeverdig og et bedre bibliotektilbud også i mindre lokalsamfunn. Det digitale folkebiblioteket gir nye muligheter for utvikling, både av bibliotekets tjenester til lokalt publikum, og til et stort publikum, til folk som oppsøker det fysiske biblioteket og til folk der folk er. Samtidig skapes samhandling mellom samarbeidende aktører, både lokalt, nasjonalt, internasjonalt og regionalt.

Tilstedeværelse der folk er

Vi kan si at det framtidige bibliotek legitimeres i to samtidige retninger. Det må utvikle sin tilstedeværelse på de arenaer hvor folk ferdes - hjemme, på skolen, på jobb, på institusjoner, på reiser og i fritid – og på nett. Lokalbiblioteket er både en arena for lokal aktivitet, folkelig og kulturelt samkvem, kultur og kunnskapsutvikling, formidling og utøvelse, og en deltaker i og arena i en unik regional og global kontekst.

”Nordområdet”

Med tidligere journalist Arne O. Holm skal ”Arctic Think Tank” gjøre Nordområdene til produsent av nasjonal politikk. Han hevder at meninger fra nord ofte ikke får nasjonalt gjennomslag fordi de defineres som distriktspolitikk. Vi snakker om et fragmentert område. I nord mangler vi en organisasjon som tenker politikk uten å hemmes av nasjonale grenser eller fylkesgrenser. Dette er fremtiden for Norge, Sverige og Finland, sier Holm.

Regjeringen profilerer folk-til-folk-samarbeidet i nord og formulerer

”Å sikre gode levekår i nordområdene handler om mer enn arbeidsplasser og helsetilbud: Det handler også om muligheten til gode kulturtilbud og til samfunnsmessig deltakelse for den enkelte.”

”Det er her i første rekke snakk om å stimulere til et voksende og aktivt kontaktnett mellom offentlige institusjoner og frivillige organisasjoner”.

”Målet er å vitalisere det tradisjonelle kultursamarbeidet mellom Norge og Nordvest-Russland til beste for alle i regionen. Nordområdestrategien nevner særskilt samarbeid innen musikk, teater, dans, litteratur, film, museum og biblioteker. Utenriksdepartementet vil i nært samarbeid med Kulturdepartementet og andre

nasjonale institusjoner så vel som regionale organisasjoner og lokale aktører iverksette tiltak på disse områdene.”

”For å møte informasjonsbehovet hjemme og i utlandet legges det vekt på å gjøre nordområdene kjent via internett/multimedia -kanaler og ved hjelp av produksjon av informasjonsmateriale av forskjellig art. ”

Bibliotekreform 2014

ABM - Utvikling skisserer en bibliotekutvikling i ”Bibliotekreform 2014 - del I Strategier og tiltak” knyttet til hovedområdene: felles nasjonale digitale tjenester, Norgesbiblioteket - nettverk av norske bibliotek, og kompetanseutvikling for ansatte. De framhever bibliotek som et nasjonalt viktig satsningsområde.

Teknologiutviklingen har endret publikums behov for bibliotek tjenester, endret bibliotekarenes arbeidsform og endret bibliotekenes muligheter for formidling. Teknologien gir også bibliotekene nye handlingsarenaer og muliggjør at nye brukere med nye behov og ideer kan tiltrekkes bibliotekene, om bibliotekene ser - og benytter - dette mulighetsområde til egenutvikling og utvikling av sin rolle i fellesskapet.

Bibliotekene er samfunnets kunnskapsallmenning. I vår tid ser vi at teknologiutviklingen utfordrer det tradisjonelle biblioteket. Kunnskap skapes og deles på nye måter etter nye premisser hvor enkeltpersoners rolle og mulighet for medvirkning er i enorm utvikling.

Dette redefiner også bibliotekenes rolle som formidler og distributør. Bibliotekenes nye roller må aktivt både søkes og skapes. Biblioteket som arena for kreativ, folkelig utfoldelse av kunnskap og kultur er en rolle som aktivt bør utfordres. Bibliotekets framtidsmandat vil være styrket om det klarer å utvikle en folkelig forankring som sentral institusjon i samfunnets kunnskapsutvikling, verdiskaping, kulturforståelse og kulturopplevelse

Det er forventet at den kommende Bibliotekmeldingen vil fokusere på kompetanseutvikling av ansatte - knyttet opp mot kompetansegapet mellom bibliotekarers kompetanse innenfor dagens bibliotekvirksomhet og bibliotekenes nye og utvidede rolle som både utviklere og formidlere av kunnskap og kultur.

Uformelle klasserom

Fra biblioteksfaglig hold uttrykkes synspunkter som:

”Den sentrale konfliktlinjen i morgendagens folkebibliotekvesen vil gå mellom tilpassing til endringer og tendenser i samfunnet omkring på den ene siden og forsøk på å forme dette samfunnet på den andre siden.

Folkebibliotekene er fundamentalt politiske i sin karakter Vi står ikke først og fremst overfor en informasjonsteknologisk utfordring, men en utfordring fra informasjonssamfunnets ideologi.”

”... igjen trenger vi folkebiblioteket som et uformelt klasserom på grunn av den korte gyldigheten kunnskap har og for å forhindre at store grupper systematisk utelukkes fra demokratiske beslutningsprosesser på grunn av ulik tilgang til informasjon.”

”Vi vil måtte få en kamp om hvordan framtidssamfunnets selvforståelse skal være. Da bør bibliotekene bidra til at denne selvforståelsen ikke benevnes informasjonssamfunnet men læringssamfunnet. Biblioteket som møteplass kan virke trivielt. Men i et samfunn hvor individualisering er en av de største truslene, er det alt annet enn trivielt. Folkebibliotekenes oppgave er i siste instans å bidra til at vår digitale framtid ikke oppløser kultur og sivilisasjon. Ikke noe mindre enn det.”

Fra Gutenberg til Google

I den nylig framlagte rapporten fra Econ/FaFo som omhandler ”Det norske IKT -samfunnet - scenarier mot 2025” hevdes at ”IKT grunnleggende har endret alle former for kommunikasjon, oppgaveløsning og også organisering av hverdagen for individer, familier og bedrifter. Vi kan si at informasjonsteknologien er en transformerende teknologi - den omformer alle andre teknologier.”

Rapporten beskriver teknologiutviklingen med disse 10 sentrale stikkordene:

Digitalisering, integrering, miniatyrisering, globalisering, multitasking og multiservicing, individualisering, avprivatisering, interaktivitet, demokratisering, sosialisering.

Det er i denne konteksten Sør-Varanger bibliotek også må finne sin framtidige identitet og utviklingsretning.

Bibliotekets IKT - infrastruktur og scenarier

På bakrommet

Bibliotekets administrative rutiner vil i fortsettelsen bygge på Sør-Varanger kommunes administrative fellestjenester. Alle ansatte skal benytte bærbare trådløse (moderne) PC-er, mobiltelefon (PDA) og ha tilgang til alle nettverksressurser i kommunale nett. Kommunens IT -avdeling tilbyr biblioteket drift av bibliotekets serverbaserte tjenester, som i hovedsak er biblioteksystemet Mikromarc og bredbåndskapasitet både til

bibliotekets ansatte og til publikum. Biblioteket kan nyttiggjøre bredbåndtilgang av høy kapasitet for både tilbud og formidling av nettverksbaserte tjenester fra andre leverandører.

I publikumslokaler

I publikumsområder skal det tilbys fri tilgang til wifi -sone for bredbåndstilknytning av egen pc, stasjonære bredbåndstilknyttede publikums Mac-er, tilbud om semiprofesjonelt lyd- og videostudio for kreativ lyd og videoproduksjon. Det må være kompetent personalveiledning, fri tilgang til videokonferansestudio, reeltids skrankekontakt mellom skranke/publikum på bibliotekene i Kirkenes, i Nikel og i Inare.

Mulige fokus tiltak

Videokommunikasjon mellom bibliotekskrankene i Kirkenes- Nikel-Inare

Tilbudet etableres med ei bredbåndsbasert reeltids løsning med 6 store skjermer med kamera og høytalere. Høytalerfunksjoner løses med ei "lyddusj" -løsning for å ikke virke forstyrrende for øvrig publikum. Skjermene vil stå i innbyrdes parvis kontakt med henholdsvis hvert av de to øvrige bibliotek. Man kan da samtidig kommunisere fra skranken i Kirkenes til skrankene i Nikel og i Inare og vice versa. Tiltaket vil kunne fokusere på muligheter til samarbeid over grenser- hvor folk kan treffes og kommunisere i det offentlige rom uavhengig av søknad og behandlingstider for visum og til tross for nære men lange avstander.

Lånekort - medlemskort - grenseboerbevis

Sør-Varanger Biblioteket forvalter publikums lån basert på utstedte "lånekort". Biblioteket deltar i nasjonalt biblioteksamarbeid for nasjonalt lånekort ("Norgeskortet"), som fungerer slik at publikum vil kunne låne ved flere bibliotek, basert på samme lånekort.

Prosjektet har ideer om å innlede et tilsvarende samarbeid mellom bibliotekene i vår grensenærhet- Nikel og Inare. Biblioteket må ikke bare fokusere sin virksomhet til publikumsutlån av bøker og media. Bibliotekets funksjon må være en arena for utvikling og utfoldelse av kunnskap, kompetanse, samkvem og fellesskap. Vi ønsker i første omgang å innføre et medlemskort som erstatning for lånekort. Medlemskortet skal gi tilgang til alle aktiviteter og ressurser biblioteket kan tilby publikum. Det så vi med hell bli praktisert på Bibliotek 10 i Helsingfors. Det ble benyttet et medlemskort enten en skulle låne bøker eller en gitar eller bruke PC/ internett.

Prosjektet foreslår å utvide dette perspektivet- å innføre medlemskort som grenseoverskridende tiltak som inkluderer aktiviteter og ressurser ved alle de 3 grensenære bibliotekene i Sør-Varanger, Nikel og Inare. Prosjektet foreslår også å utvide perspektivet til å kalle medlemskortet for et "Grenseboerbevis"- med konkret innhold.

Mac som publikumsmaskiner

Dette for å fremme MACs styrke i kreativt orienterte tjenester- iLife etc. sett i sammenheng med andre satsninger på fornyede tilbud ved biblioteket.

Studiomuligheter for netstreaming

I bibliotekets lokaler bør det utvikles en scene med plass til grupper på 20-30 personer for bruk til utøvelse. Denne scenen utstyres også for bruk til filmvisning.

Scenen/lokalet må utvikles med studiomuligheter for netstreaming av arrangementer ved biblioteket.

Digitalisering av bibliotekets lokale samlinger.

Sør-Varanger biblioteks egne lokale samlinger bør biblioteket selv ta initiativ til å digitalisere for tilgjengeliggjøring innenfor en lokal kontekst og innenfor utviklingen av "Norgesbiblioteket". Dette kan og bør gjennomføres i tett samarbeid med tilsvarende initiativ nasjonalt og lokalt med lokale museum og kommunens sentrale arkivtjeneste.

Logistikk

Nasjonalt biblioteksamarbeid med sikte på å kunne tilby utlån av fysiske eksemplarer til publikum - uavhengig av deres geografiske tilhørighet - stiller store krav til logistikk. Lokalt vil tilsvarende logistikkutfordringer knyttes til etablering av tilsvarende ordning innen et bibliotekbasert "Twin Cities"-konsept, der publikum både i Kirkenes og i Nikel kan gis tilgang til begge bibliotekers tilbud, uavhengig nasjonalitet og stedlig tilhørighet.

Dette kan utvides til et "trippel Cities " konsept ved å inkludere Inare i trekantsamarbeidet. Logistikkutfordringen er selvsagt helt ulik for fysiske utlån enn av digitale eksemplarer og tjenester. Biblioteket må kunne tilby begge kategorier tjenester.

Hjemmeside og web 2.0

Sør-Varanger bibliotek tilbyr publikum nettbaserte informasjonstjenester basert på samvirke med Sør-Varanger kommunes netttjenester. Disse tjenestene er basert på felles publiseringsverktøy og en kompleks sammensetning av deltjenester, hvor noen er felles og noen er virksomhetsspesifikke. Dette samarbeidet bør videreutvikles. Biblioteket må forholde seg aktivt til utvikling av sosial nettverksbasert samhandling og utvikling av deltaker - og delingskulturen på nett (såkalt web 2.0), som bidrar til å utvikle kunnskap, kompetanse og kultur basert på delingsnettverk. Denne utviklingen gir enkeltpersoner en mulighet og anledning til å delta i samfunnsprosessene på en helt ny måte - basert på nettverk av likeverdig individuell deltakelse: - mange -til- mange. I denne nye virkelighet og i disse nettverkene har bibliotekene en naturlig rolle, og et stort potensial for utvikling - både av egen virksomhet og av nettverkene.

Komparative fortrinn

Sør-Varanger bibliotek har komparative fortrinn i en framtidig utvikling av biblioteket, sammenlignet med mange andre bibliotek.

Dette pga:

- Sør - Varangers beliggenhet ved den russiske og den finske riksgrense

- Sør-Varangers regionale tilhørighet i Nord-Norge, Finnmark, Barentsregionen, Pomorsonen, Nord-områdene

- Sør-Varanger bibliotek har hatt tidlige og kvalitative utviklingsinitiativ knyttet til samarbeid med Russland og formidling av russisk litteratur. Formidling har foregått lokalt og eksternt til ett norsk - russisk publikum og til mange eksterne bibliotek i landet.

- Sør-Varanger framstår i dag som et multikulturelt samfunn, med nærmere 70 bosatte nasjonaliteter, med russere som dominerende innslag.

Vi i referansegruppen har stor tro på at Sør-Varanger bibliotek kan i nær framtid utvikle seg til å bli et "Grensesprengende Bibliotek". Vi har en god og solid grunnmur, og vi har tilgang på mange eksperter (samarbeidsparter og grenseløse nettverk). I siste instans mangler vi ressurser til å fullføre resten av "byggverket" for det Grensesprengende Bibliotek. Det er noe vi ser fram til å fullføre i neste prosjektfase, etter avsluttet forprosjekt.

Referanser

Trilateral samarbeidsavtale mellom Pechenga, Inari og Sør-Varanger kommuner.

<http://www.svk.no/ny-trilateral-samarbeidsavtale-mellom-pechenga-inari-og-soer-varanger-kommuner-4531406-17876.html>

Vennskapsavtale mellom Pechenga og Sør-Varanger

<http://www.svk.no/ny-vennskapsavtale-mellom-pechenga-og-soer-varanger-4470978-17876.html>

Council of border municipalities in the north

<http://www.northcouncil.net/>

AMB-utvikling "Bibliotekreform 2014 - del I Strategier og tiltak".

<http://www.abm-utvikling.no/bibliotek/bibliotekreform-2014>

Frisvold, Øivind: Mer enn en boksamling. Aftenposten, 14.02.2009- s. 5 Norge - Russland: naboer gjennom 1000 år / redaktører Daniela

Büchten, Tatjana Dzakson, Jens Petter Nielsen. - Oslo : Scandinavian Academic Press, 2004. - 498 s. : ill.

KS "eKommune 2012 - lokal digital agenda"

http://ksikt-forum.no/artikler/2008/5/ekommune_2012

Kurkov, Andrey: On top of the world. Newstatesment. 03.01.2008 <http://www.newstatesman.com/print/200801030033#>

St.meld. nr. 17 (2006-2007) "Eit informasjonssamfunn for alle"

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/fad/dok/regpubl/stmeld/20062007/Stmeld-nr-17-2006-2007-.html?id=441497>

Sintef "eBorger 2.0 - Den alminnelige borger som leverandør av offentlig informasjon"

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/fad/pressesenter/pressemeldinger/2008/ny-rapport-staten-ma-bruke-delingskultur.html?id=534649>

Econ, FaFo "Det norske IKT-samfunnet - Scenarier mot 2025"

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/fad/aktuelt/nyheter/2009/informasjonssamfunnet-i-2025.html?id=547691>

Linker til de institusjonene vi har besøkt

Alberga Esbo Bibliotek

<http://www.esbo.fi/default.asp?path=32372%3B37332%3B37338%3B33345>

På flicr

<http://www.flickr.com/photos/lintil/sets/72157603321852291/>

”Helmet” Biblioteksamarbed i Helsinki Google-oversettelse av helmet.fi:

http://translate.google.com/translate?prev=_t&hl=en&ie=UTF-

[8&u=http%3A%2F%2Fwww.helmet.fi%2F&sl=fi&tl=no&history_stateo=](http://translate.google.com/translate?prev=_t&hl=en&ie=UTF-8&u=http%3A%2F%2Fwww.helmet.fi%2F&sl=fi&tl=no&history_stateo=)

Rikardgatan bibliotek

<http://www.facebook.com/ext/share.php?sid=50392923278&h=mKiNa&u=zEifg>

RikArt

<http://rikart.lib.hel.fi/>

Stiftelsen Fritt Ord

<http://www.fritt-ord.no/index.php>

Bibliotek 10- Helsinki

<http://www.lib.hel.fi/Page/c80a22fo-0671-4638-a189-402499e97e83.aspx>

Nobels fredssenter

<http://www.nobelpeacecenter.org/>

Litteraturhuset, Oslo

<http://litteraturhuset.no/>

Drammensbiblioteket

<http://www.drammensbiblioteket.no/>

Asker Bibliotek

<http://www.askerbibliotek.no/>

Røa Bibliotek, Oslo

http://www.deichmanske-bibliotek.oslo.kommune.no/avdelinger_apningstider/roa/

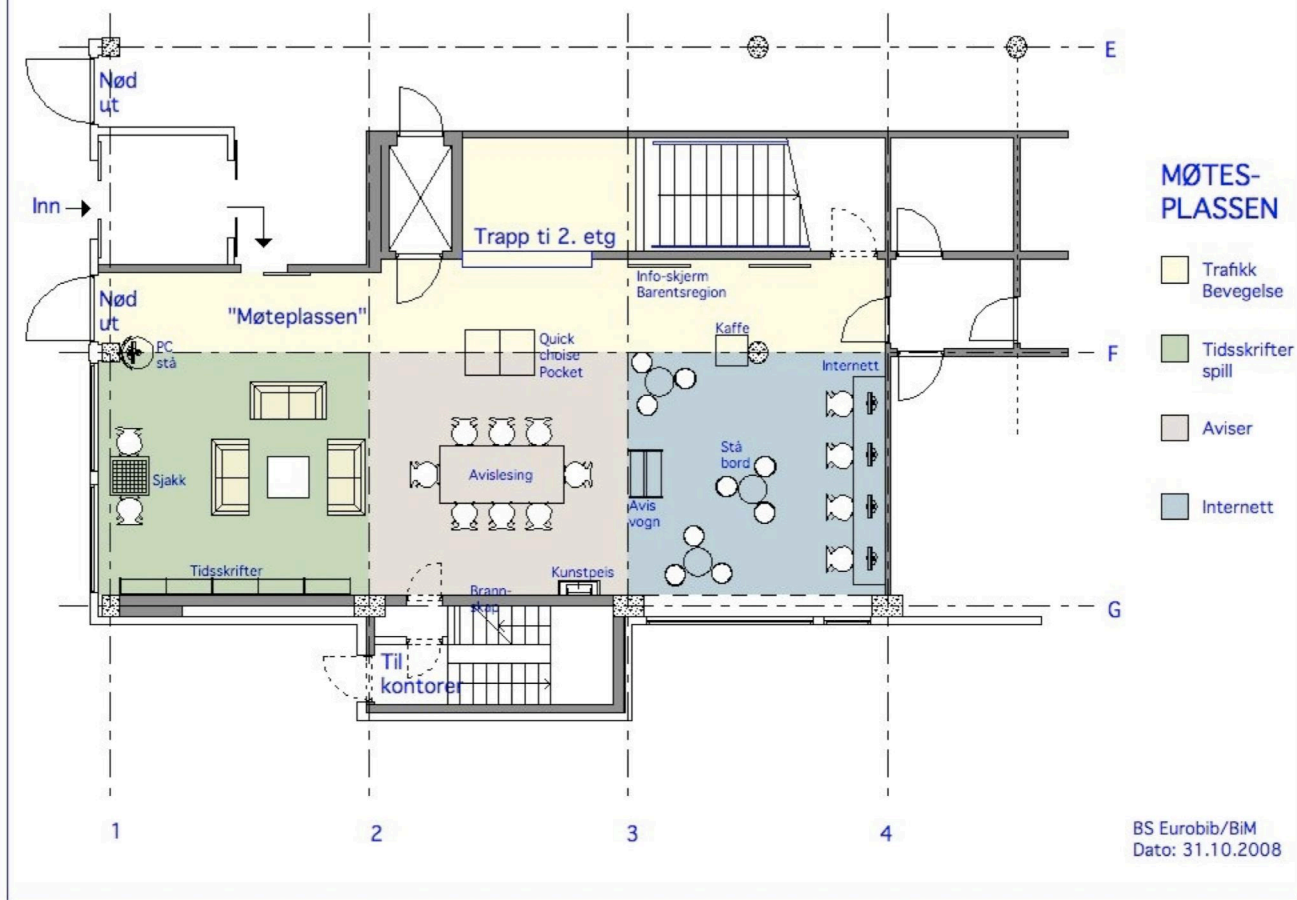
Biblioteksentralen

<http://www.bibsent.no/>

Sør-Varanger bibliotek

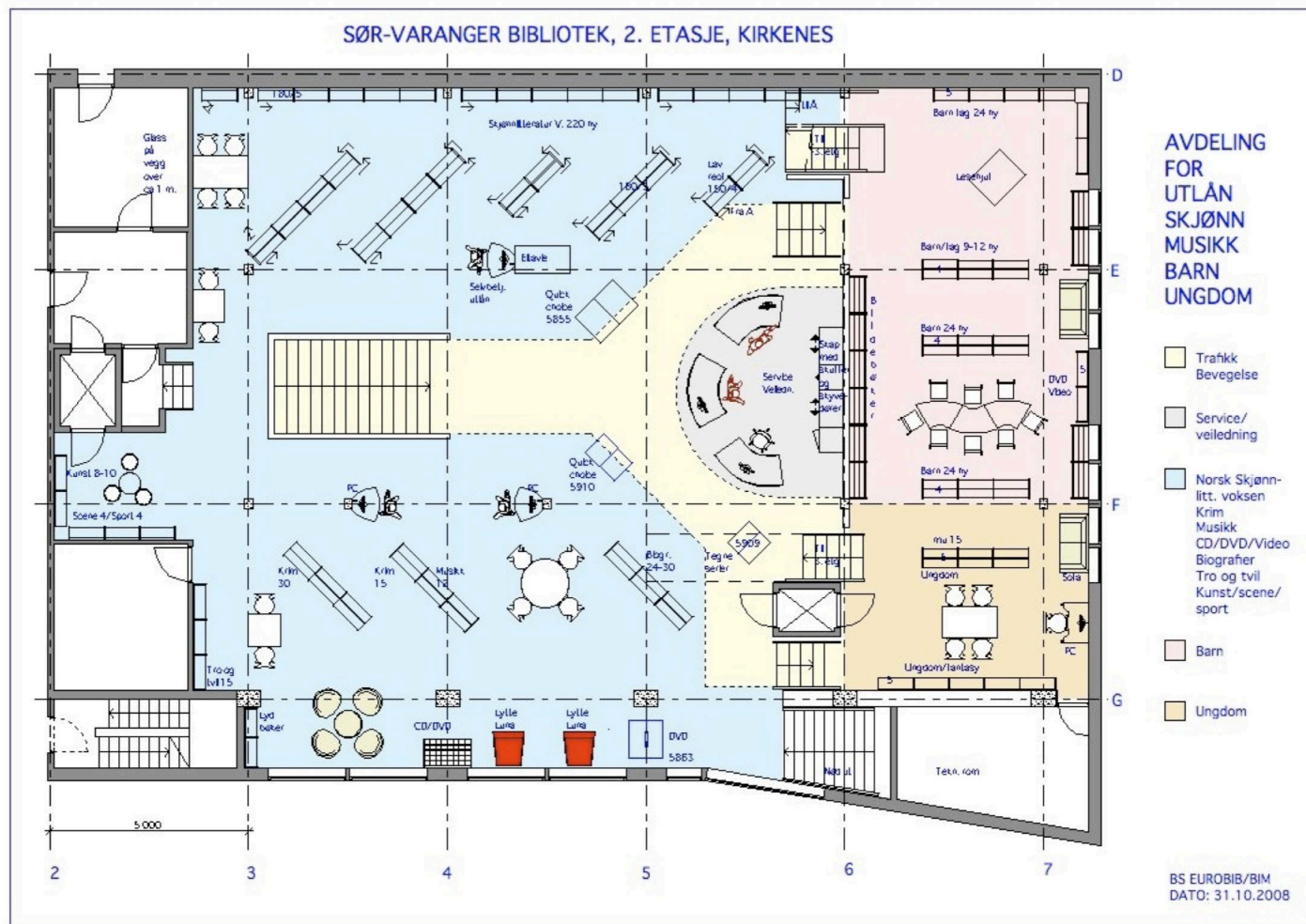
<http://www.sorvaranger.folkebibl.no/index.php?cat=73399>

SØR-VARANGER BIBLIOTEK, 1. ETASJE, KIRKENES

Skisse 1. etasje Sør-Varanger bibliotek

Skisse 2. etasje Sør-Varanger bibliotek

Skisse 3. etasje Sør-Varanger bibliotek

**Sør-Varanger
kommune**

**INSTITUSJONEN
FRITT ORD**

Det grensesprengende bibliotek

I SØR-VARANGER

april 2009

KIRKENES